

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**TIBBİ VE AROMATİK BİTKİ ÇEŞİTLİLİĞİNİN KORUNMASINDA,
BUNLARIN ÜRETİMİNDE VE PAZARLANMASINDA KARŞILAŞILAN
SORUNLAR İLE ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN**

BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10 / 361, 405, 406, 407, 410)

TUTANAK DERGİSİ

**1'inci Toplantı
15 Mayıs 2019 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma takvimine, Komisyonunda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşmeler

**TIBBİ VE AROMATİK BİTKİ ÇEŞİTLİLİĞİNİN KORUNMASINDA, BUNLARIN
ÜRETİMİNDE VE PAZARLANMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR İLE ALINMASI
GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10 / 361, 405, 406, 407, 410)**

**1'inci Toplantı
15 Mayıs 2019 Çarşamba**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Tıbbi ve Aromatik Bitki Çeşitliliğinin Korunmasında, Bunların Üretiminde ve Pazarlanmasında Karşılaşılan Sorunlar ile Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.32'de açıldı.

Komisyonun çalışma takvimine, Komisyonunda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin bir görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 16.10'da toplantıya son verildi.

15 Mayıs 2019 Çarşamba

Açılma Saati: 14.32

BAŞKAN: İbrahim AYDIN (Antalya)

BAŞKAN VEKİLİ: Recep ŞEKER (Karaman)

SÖZCÜ: Refik ÖZEN (Bursa)

KÂTİP. Zemzem Gülender AÇANAL (Şanlıurfa)

BAŞKAN - Komisyon üyeleri, öncelikle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

İlk toplantımızı yapıyoruz; Komisyonumuzda görev alan arkadaşlarla tanışmıştık.

Bugün toplantımıza Sayın Rıdvan Turan bey katıldı; hoş geldiniz. Öncelikle, kendinizi bir tanıtın veyahut da bir tanışalım diyeceğim ama arkadaşlar daha gelemedi.

II.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma takvimine, Komisyonunda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve Komisyonla davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşmeler

BAŞKAN Bugünkü gündemimiz, Komisyon çalışma takviminin görüşülmesi, Komisyon raporunun yazımında görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi, Komisyonla davet edilecek kişi ve kurumların tespiti ve Komisyon üyesi arkadaşlarımızla bunları konuşalım dedik.

Bildiğiniz gibi, Komisyonumuz, Tıbbi ve Aromatik Bitki Çeşitliliğinin Korunmasında, Bunların Üretiminde ve Pazarlanmasında Karşılaşılan Sorunlar ile Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Araştırma Komisyonu. Meclisimiz 26'ncı Dönemde böyle bir araştırma komisyonunun kurulmasına karar vermişti ama seçimden dolayı olmadı. Şimdi, bu 27'nci Dönemde 12 kişilik Komisyon kuruldu ve geçen hafta da kendi aramızdaki görev bölüşümünde, işte ben Başkan olarak seçildim. Şimdi çalışmalarımıza başlıyoruz.

Tabii, işin açıkçası Komisyonumuz o günden bugüne Türkiye'de büyük bir ses getirdi hem ulusal medyada olsun hem yerel medyada ve bir de duyulur duyulmaz Türkiye'nin her yerinden, üniversitelerden, STK'lerden bizleri aradılar bunun çok önemli bir konu olduğuna dair ve bu konuda sizlere nasıl destek verebiliriz diye. Ben de bir yandan, işte, bu isimlerin belirlenmesinde nasıl bir çalışma yapalım diye bakanlıklarla görüştüm bu kısa süre içerisinde ve isimleri daha önce duyulmuş olan kişilerle görüştük Komisyonla davet edeceğiz sizleri diye.

Gerçekten son yıllarda bu işin üzerine bayağı gidilmiş, 2015 yılından sonra özellikle Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu Bakanımız tarafından Afyon'da Tıbbi Bitki Üretim Merkezi diye bir yer kurulmuştu. Benim de mesleğimle ilgili olduğu için daha önceden biliyordum. Onlar orada çalıştaylar yapmışlar, üç tane çalıştay yapmışlar hemen hemen 150 bilim adamının katıldığı ve daha sonra Necmettin Erbakan Üniversitesi ile beraber uluslararası bir çalışma yapılmış. Yani çalışmalar yapılmış fakat şunu gördüm: Kurumlar arasında veyahut da bakanlıklar arasında tam organize edilememiş, olamamış. Ama bu işlerde, işte, 26'nci Dönem milletvekillerimizden Çorum Milletvekilimiz İlksen Hanım -eczacıdır kendisi- bu konuya bayağı bir yoğunlaşmış ve mesela, orada kararlar alınırken bunu Meclise taşıyacağını, burada anlatacağını anlatmış ve onun çabalarıyla da bu araştırma komisyonu kuruldu, yani onun gayretleriyle olmuş oldu.

Şimdi, bugün de burada kendi aramızda konuşalım; işte, kimleri davet edeceğiz, kimler gelecek buraya? İşte, önümüzdeki haftalarda bunları yapıp arkasından da belki daha sonra yerinde göreceğimiz yerler de olacak, onlar orta yere çıkacak. Daha sonra, bunların ışığında hem burada yasama uzmanlarımız hem de bakanlıklarda görüştüğümüz uzmanlarla beraber güzel bir rapor çıkarıp bunu da Meclisimize sunacağız; inşallah, bu da uygulanacaktır.

Sayın Balta'nın İstanbul'da programı varmış, o biraz sonra izin isteyip ayrılacak ama bununla ilgili bir sunumu var veyahut da teklifleri var. O konuda size bir söz verelim.

Buyurun Sayın Balta.

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Baştan müsaade isteyerek, İstanbul'daki bir program için ayrılmam gerekiyor. Bugün kimleri dinleyebiliriz, kimler katkı sağlayabilir amaçlı toplantı yapıyoruz.

Artvin, 2.727 bitki sayısı ile Türkiye'de en fazla bitki çeşitliliğine sahip olan ildir. Türkiye'de bilinen 500 tıbbi ve aromatik bitki çeşidi var; bunların da yaklaşık 350'si Artvin'de bulunmaktadır. Artvin'deki bu potansiyelin değerlendirilmesi, geliştirilmesi, ülke ekonomisine kazandırılması amacıyla daha önceki yıllarda bilimsel bir araştırma, bizim daha önceki milletvekilimiz İsrail Bey'in bilhassa öncülüğünde ve üniversitemizin bünyesinde bir çalışma yapılmıştı. "Artvin özelinde tıbbi ve aromatik bitkilerin geliştirilmesi, ekonomiye kazandırılması noktasında neler yapılabilir?" şeklinde bir rapor hazırlanmıştı. 16 madde altında, neler yapılabileceği yönündeki teklifler size sunmuş olduğum mevcuttur.

Yine, bu raporu hazırlayan komisyonun başkanı olan hocamız da Komisyonumuza her zaman her konuda katkı sunmaya hazır olduğunu da beyan etmiştir, ismini de bildirdim Komisyonumuza; çalışmalarımıza katkı sağlayacağını düşünmekteyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Balta.

Bu hocamızla görüşelim, programlara bakalım ve önümüzdeki günlerde de davet edelim. Gerçekten Artvin, biyolojik çeşitlilik bakımından en zengin olan ilimiz, yani 1'inci sırada Artvin var, 2'nci sırada Antalya, bizim memleket, o şekilde gidiyor.

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Rekabetimiz var o konuda, evet.

BAŞKAN – Tabii, Komisyonumuzda şimdilik ağırlıklı olarak tıp doktorlarımız var, 4 kişi, eczacımız var 3 kişi ve tek hukukçu da siz varsınız.

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Evet, memleketimin bitki çeşitliliği kontenjanımı kullanıyorum. Dolayısıyla, evet, ihtisası olmayan tek kişi benim herhâlde Komisyonunda.

BAŞKAN – Sayın Turan ilk defa katıldı toplantımıza. Sayın Taşkın da geldi; hoş geldiniz siz de.

Tabii, Komisyonun ağırlığına baktığımız zaman, dediğim gibi, sizler hekimsiniz, eczacılar var, gıda mühendisimiz var ve 2 orman mühendisimiz var; eczacılardan birini, Sayın Aydın'ı da biz onu ormancı olarak görüyoruz, babası ormancı olduğu için. Evet, hem meslek dağılımı olarak hem de Bursa'dan da 2 arkadaşımız Komisyonumuzda. Tabii, Bursa'nın da bitki çeşitliliği çok fazla yani, özellikle bize derslerde okutulurken Uludağ'daki bitki çeşitliliğiyle ilgili özel dersler veriyorlardı, bize anlatıyorlardı.

Evet, bugün söz almak isteyen?

ERKAN AYDIN (Bursa) – Bir konuda, öncelikle...

BAŞKAN – Tabii, buyurun Sayın Aydın.

ERKAN AYDIN (Bursa) – Öncelikle tekrar teşekkür ediyoruz.

Geçen haftaki tanışma toplantısında birkaç isim söylendi ki onlar sanırım davet edilecek daha sonra.

Yine bizim Yalova’da bu tür tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği yapan, ayrıca eğitimlerini de veren, bu konuda da Türkiye’nin birçok yerinde bu konularla uğraşmak isteyenlerle ilgili bir merkez var; o da bizim yine Bursa milletvekilimizin de bacanağı, yakını, hatta biz bir hafta sonu ziyarete gitme fırsatı yakaladık, sonradan değişti ama bu hafta gideceğim. O davet kısmında onu da çağırabiliriz çünkü oldukça ilerletmiş; ihracat yapıyor, çiftçiye, bununla ilgilenmek isteyenlere eğitimler de veriyor.

Bir de dediğiniz gibi, Uludağ’da endemik türler açısından Türkiye’de birçok yerde olmayan bitkiler var. Zaten bu geziler, turlar yapılmaya başladığında muhtemelen... Ben de Orhaneliliyim, Uludağ’ın güney yakasından; bizim memlekette de gezilecek, taranacak ve buralarda fırsat yaratılacak çok yer var. Bilahare zaten bunları tekrar görüşürüz.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Başkanım, ben müsaade alabilir miyim.

BAŞKAN – Tabii ki.

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Teşekkür ediyorum. Size iyi çalışmalar.

BAŞKAN – Hayırlı yolculuklar.

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Sağ olun.

BAŞKAN – Önümüzdeki hafta yine aynı saatte toplantımız olacak. Önümüzdeki haftadaki toplantımıza İbrahim Saraçoğlu’nu davet ettim. Tabii, bu arada ben çalışmalara başladım, gerekli bakanlıklara falan uğradım. Önümüzdeki hafta İbrahim Saraçoğlu gelecek ve aynı zamanda Tarım, Orman Bakanlığından işte, Orman Genel Müdürü, Milli Parklar Genel Müdürü ve ekibi, onlardan aldığımız isimler, yine, tarım tarafından Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğünden kişiler gelecek, yine, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü ve ekibi gelecek, Gıda ve Kontrol Müdürlüğünden arkadaşlar gelecek. Önümüzdeki hafta bunlardan en azından tarım ve orman tarafındaki bürokratlar ve bu işle ilgilenen genel müdürlükleri buraya davet edeceğiz ve herhâlde yirmişer dakikalık bir sunum alıp, karşısında soru-cevap şeklinde onlardan bilgileri alıp... Bu arada da işte, bugün yapacağımız çalışmada da isimleri yavaş yavaş belirliyoruz ve önümüzdeki hafta kurumları dinleriz, ondan sonraki hafta yine davet edeceğimiz kişileri dinleriz ve bu şekilde geçer. Haziran ayı içerisinde de, haziran ayında duruma göre bakarız, Meclis kapanmadan mutlaka gününbirlik gidip geleceğimiz yerler de olacak. Mesela, benim kafamda kurguladığım, işte, Çorum’da bir yer varmış, orası... Ki İlksen Hanım, bu Komisyonun kurulmasında büyük katkısı olan İlksen Hanım da biraz sonra gelecek, onunla da görüşüp... Orası olabilir ve diğer gezi şeylerini de mutlaka, yani Bursa’dır veya pazarlama konusunda İzmir’dir... Mesela, olur ya, üç günlük bir program yaparız, Komisyon üyeleri, hepimiz beraber çıkarız yolculuğa ve ona göre bir planlama yapıp oraları yerinde görerek böyle bir gezi de düzenlememiz lazım.

ZEMZEM GÜLENDER AÇANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

ZEMZEM GÜLENDER AÇANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizin ifade ettiğiniz gibi, Komisyonumuzun kuruluşu gerçekten çok iyi karşılandı. Ben de işin eczacılık boyutundan bir araştırma yaptım ve Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dekanı Farmakognozi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Profesör Doktor İlkyay Erdoğan Orhan var, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmakognozi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Profesör Doktor Ahmet Başaran var, İstanbul

Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Farmakognozi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Profesör Murat Kartal var ve Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu İlaç ve Eczacılık Başkanlığı Geleneksel Bitkisel Tıbbi Ürünler Daire Başkanı Eczacı Handan Öztunca var benim önereceğim ve bunları dinlememizde fayda olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ERKAN AYDIN (Bursa) – İsimlere geçtiysek bir iki isim de bende var Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

Hem de şunu yapın: Komisyonla ilgili nasıl bir çalışma yaparsak daha verimli oluruz? Çünkü süre üç ay. Yani süre üç, belki yaz tatili geldiği zaman kesilip tekrar devam edecek gibi görünüyör da yani nasıl verimli çalışabiliriz? Çünkü herkesin gerçekten, yani milletvekillerinin bir yandan işte grubunun verdiği görevler, grup toplantıları var, bir yandan işte seçim bölgesine gidilecek, bir yandan Meclis Genel Kurul çalışmaları var, bir yandan bizim diğer komisyonlarımız var yani bizim kendi komisyonlarımız da var ki ben Plan ve Bütçe Komisyonun da üyesiyim ve orası başladığı zaman yani biz nefes alamıyoruz yani böyle bir durum. Onun için, zamanı nasıl verimli kullanabiliriz? Yani bir araya gelmekte zorluk çekebiliriz; onun için nasıl daha verimli çalışabiliriz konusunda teklifleriniz olursa iyi olur yani.

ZEMZEM GÜLENDER AÇANAL (Şanlıurfa) – Şöyle olabilir mi Başkanım: Yani önemli olan, Cumhurbaşkanımızın da ekonomiye katkı için “Üretim, üretim, üretim” diyor. Biz üretim ve ihracata yönelik çalışma yapabilir miyiz? Endemik türler en çok nerededir, onun bir araştırmasını yapıp orada ihracata yönelik bir tesis kurulması... En azından, bu komisyonun üç aylık dönem geçtiğinde “İşte, bu Komisyon böyle bir şeye vesile oldu.” diye kendimizi iyi hissederiz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Bu konularla ilgili çok çalışma olmuş yani ben onu gördüm, meslek hayatımın otuz yıllık sürecinde yani ilk günden bu yana hep bunlar konuşulur. Son yıllarda, dediğim gibi, mesela, şu üç tane çalıştay sonucu var yani Afyon’da yapılan çalışmalar. Buraya tüm birimler katılmış. Hep böyle konuşulan konular arasında, bakanlıklar arasında, mesela, Tarım Bakanlığı şöyle yap, Orman Bakanlığı böyle, ikisinin arasındaki, işte Sağlık Bakanlığı böyle... Bunlar birlik beraberlik içinde olduğu zaman bu işler yürüyecekmiş gibi bir şey var. Yani çalışmalar var burada ve şu verdiğiniz isimlerin birçoğu da bizim daha önce çalıştığımız aynı isimler. Yani demek ki bunun belli bir piyasası var, o kişiler bu işin üzerinde yani bunları geçip de buradaki dar boğazlar... Yani “üretim” dediniz ya, üretim konusunda da aslında üretilen yerler de belli, bu işleri yapmak da çok kolay yani ama önemli olan ürün olarak böyle ilk çıktığı gibi ihraç etmenin falan bir anlamı yok yani yapsan bile. Gerçi onda da zorluklar var, pazarlaması çok zor bir şey yani. Bir zincir var, o zincirin içine girmek böyle kolay bir şey değil yani. Bunların hepsini...

Şimdi, bu diyeceklerimizin çoğunun üretimi konusunda yani nerede ne üretildiğinin, ne ürün olduğunun önümüzdeki hafta cevabını buluruz. Niye? Orman Genel Müdürü gelecek “Biz işte şu kadar eylem planı yaptık, bu eylem planlarında şurada bu yetişiyor, burada bu yetişiyor.” diye saymaya başlayacak, ondan sonra Doğa Koruma ve Milli Parklar da diyecek ki: “Şurada, şurada, şurada endemik bitkilerimiz var.” O, bu şekilde anlatacak. Hatta ben şeyi de davet ettim. Onu da önümüzdeki hafta değil de sonra mı davet edelim? Çevre ve Şehircilik Bakanlığında Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü var, Mehmet Ali Bey. Mesela o konuda onlar da hassas yani orada da bir birim var böyle, onu da davet edeceğiz, o da gelecek. Yani nerede ne üretildiğini biz hemen buluruz. Bunları işte nasıl daha fazla tarım alanlarında da... Yani bir doğal yetiştiği yerler var. Bunların tohumları nasıl yetiyecek, nasıl yapılacak? Onları çok kısa sürede buluruz.

ERKAN AYDIN (Bursa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

ERKAN AYDIN (Bursa) – Daha önce kurulan komisyon kadük kaldı ama burada pratikte karşılaşılan sorun şu gibi: Şimdi, üretim yapılan yerler var, çiftçinin geleneksel olarak kendi yaptıkları var ama ihracata ya da kozmetik sanayisi, ilaç sanayisi dediğinizde birtakım GMP koşulları istiyor, iyi üretim koşulları istiyor. “Organik” dediğinizde işte belli bir metrekaresinde otoyol olmayacak, egzoz dumanı olmayacak, ilaç kullanılmayacak. Sizin yapmamanız yetmiyor, çevresindeki tarlaların bunları yapmaması gerekiyor. İşte üzerinde pestisit, başka kimyasal herhangi bir şey olmayacak.

BAŞKAN – İyi tarım...

ERKAN AYDIN (Bursa) - İyi tarım uygulamaları.

Bunu yaptığınızda fiyat 10'lara, 20'lere, işte bin dolarlara, 2 bin dolarlara kadar çıkıyor kilosunda ama bunu yapmak gerçekten bizim koşullarımızda... Hani siz uygulasanız birkaç yakınınızdaki tarladan bu rüzgârla uçuşarak sizin ürünlerinize geliyor ve o zaman da diyor ki: “Ben bunu almam. Şunu tespit ettik.” Bunu yapabilecek birkaç örnek var, o beyin cerrahı olan doktor beyin işte Çorum’da, Yozgat’ta kendi yaptığı ve pazarladığı ve iyi ihracat yaptığı örnekler var. Burada işte birim en sonunda Meclise sunacağımız, yasa tasarısı hâline getireceğimiz maddelerde teşvik de olması lazım yani belki KDV teşviki, başka destekler, eğitim teşviki -çünkü en büyük sıkıntı eğitimde oluyor- bunlara verilecek sübvansiyonlar, ihracat yapanlara kolaylıklar -gümrük belki düşürülebilir çünkü bunlarda da hep zorluklarla karşılaşılıyor- bir de pazarlama ağlarının buraya getirilmesi. İlksen Hanım bahsedecektir, Çin’den büyük bir grup gelecekmış haziran başında. Mesela biz Komisyon olarak onlarla temas kurabilirsek... Alıcı bunlar, rakamlar da çok büyüyecek ama istedikleri koşullar varsa genelde gelip alıyorlar. Çin de devasa bir pazar. Bu Komisyonla biz onların istediği ürünlerin üretim ve pazarlama şartlarını Meclisten de kanunlaştırarak geçirebilirsek ülkeye büyük bir döviz girdisi de sağlanabilir. Aslında çok önemli bir araştırma komisyonu. Burada da bunları dinledikten sonra neler yapılabilir? Biz Çölyak Komisyonunda yaptık; işte KDV indirilsin, rapor süresi uzatılsın, ithalatı yapılanlara yerli üretimi artırmak için birtakım zorluklar olsun, yerli üreticiye teşvik olsun gibi, ileriki dönemlerde bunları da konuşmakta fayda olabilir.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Şeker.

RECEP ŞEKER (Karaman) - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Burada bence yol haritasında bu işin üç tane parametresi olduğunu düşünüyorum; birincisi üretim, ikincisi üretilenin sanayileştirilmesi, üçüncüsü de pazarlaması. Bizim dinleyeceğimiz heyetlerin de belki bu sırayla gelmesi aşamalarının hem kendi özelinde daha geniş tartışmaya, aradaki problemleri daha net ortaya çıkarma adına daha faydalı olacağı kanaatindeyim.

Sayın vekilimizin de bahsettiği gibi, bu dinlemelerin, saha gezilerinin sonucunda da gerçekten Komisyonun başarıya ulaşmasının sektörün önündeki tıkanıklıkların açılmasıyla olacağı kanaatindeyim. Dolayısıyla üretimdeki sıkıntılarla ilgili teşvik mi gelecek, sanayide olmayan bir tesisimiz varsa bunun yapıyla ilgili Sanayi Bakanlığımız bir özel istisna mı getirecek, ihracat konularında da yine bunlarla ilgili neler yapılacağını burada gerçekten yasaya veya yönetmeliğe, genelgeye -neyse- dönecek bir çalışmayla neticelenmesi bizi başarılı kılacak. Yoksa sadece dinlemek ve yerinde görmek işin sonucu olmayacak. O yüzden bu silsileyle isimler bizde de var. Bu isimleri Komisyon sekreteryamıza da verelim, hem ziraat fakültesinden hocalarımız, Orman Genel Müdürlüğünden, eczacılık fakültesinden,

işte fitoterapi uzmanları var hocalarımızdan, aynı zamanda mesela özel sektörde Arifoğlu gibi, Laber Kimya gibi, Türer Bitkisel Üretim Hayvancılık, İnşaat, Su Ürünleri gibi, Jimi Uçan Yağlar gibi, Konya Gıda Tarım Üniversitesinden hocamız gibi birtakım isimleri bizler de çıkardık ama bizim Komisyonumuzun işleyişinde çağıracağımız heyetleri de üretici, sanayici ve ihracatçı şekliyle bir sınıflandırmayla çağırırsak oradaki bir bütünlüğü de belki kaçırmamış oluruz diye düşünüyorum.

Ben de tekrar faydalı, güzel işlere vesile olacağını düşündüğüm bir Komisyonunda yer almaktan mutluluk duyduğumu belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Turan.

RİDVAN TURAN (Mersin) - Ben de bütün arkadaşları saygıyla selamlıyorum.

Evet, önemli bir alan. Yıllar önce ben kınanın antifungal ve antibakteriyel özelliklerine ilişkin bir araştırma yapmaya çalışmışım, yarım kalan bir araştırmaydı parasızlık yüzünden. O dönemde üniversite de destekleyememişti. O dönemde şöyle bir şey gördüm: İşte, bu yıllar aşağı yukarı 94'ler falan. Çin'de 3 bin tane bitkisel kaynaklı ilaç üretiliyor. Çin, evet, büyük bir ülke ve çeşitliliği çok fazla ama herhâlde Türkiye'nin de oradan aşağı kalan bir tarafı yok. Ancak şöyle bir şeye ihtiyaç olduğu kanısındayım: İlk toplantıda belki konuşmuş olabilirsiniz, o yüzden geriden bir şey söylüyor olabilirim ama zannederim bizim coğrafyamızda var olan bitki türlerinin bir envanterine ihtiyacımız var, bir master plan oluşturmak açısından bundan önce yapılmış olan araştırmaların ve çalışmaların müktesebatının bir biçimde bizim ulaşabileceğimiz bir yerlerde olmasında fayda var Başkanım. Yani bu bir dosya hâline mi getirilebilir, ne yapılabilir, çok fazla bilemiyorum ama bu bir eş güdüm sağlar aramızda ve aynı zamanda envanterle, nerede neyin yetiştirilebileceği, nerede hangi ürünün ticari değere sahip olduğu ve onun üzerinden de yapacağımız planlamada nelere öncelik vereceğimize ilişkin bir çerçeve oluşturmuş olabiliriz diye düşünüyorum. Mümkünse bu kaynaklara Komisyon üyelerimizin ulaşmasında fayda var.

İkinci bir konu olarak da söylediklerinize, çağırılacak olan bilirkişilere ek olarak aynı zamanda bu konuda çalışma sürdüren birtakım sivil toplum örgütlerini de buraya davet etmekte fayda olabilir. Ziraat Mühendisleri Odası gibi, Ziraatçılar Derneği gibi, ziraat odaları gibi, eczacılar odası, tabip odası, TARIM ORKAM-SEN gibi kamu kuruluşu niteliğinde dernek ve sendikaları da buraya davet etmek burayı aynı zamanda zenginleştirir diye düşünüyorum.

Ben de çalışmanın başarılarına, hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Turan.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Başkanım, ben de bir şeyler söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Tabii ki.

Buyurun.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Ben de hepinize iyi günler diliyorum.

Şimdi, elde bir bitkisel varlık var, sonra bu varlığın değerlendirilmesi var. Bence öncelikle bu bitkisel varlığın değeri nedir, bir envanterinin çıkartılması ve burada da işte azalmakta olan, dışarıya gönderilmesi yasaklanan, dışarıya çıkarılması yasaklanan türler var. O türlerin belirlenmesi ve nadir diyebileceğimiz bu türlerin kültürleri yapılabilir mi, memlekete ne kazandırılabilir; bunlarla ilgili çalışmaların yapılması öncelikli olmalı diye düşünüyorum.

Yine, işte, bu işlerle ilgili olan bilim adamları, ziraat mühendisleri, orman mühendisleri, onların görüşlerini alıp önce elimizdeki bu varlığı ortaya çıkartalım, sonra değerlendirme imkânı olanlar hangileri ise onlarla ilgili ve bizzat konunun ilgisini çağırıp ülkeye ne yapılabilir, sanayiye ne kazandırılabilir, tıbbı ne kazandırılabilir; onlara baksak daha iyi olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Buyurun.

REFİK ÖZEN (Bursa) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; ben de saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, az önce sizin de bahsettiğiniz bu konuyla alakalı zaten çok ciddi araştırmalar ve çalışmalar var. Sayın vekillerimizin ifade ettiği bu envanter konusunda muhtemel elimizde bir bilgi birikimi olduğunu da düşünüyorum ama burada belki Komisyon olarak bunun koordinasyonu ve tek çatı altında toplanmasını sağlamış olacağız diye umut ediyorum. Dolayısıyla buradan çıkacak neticeyle de inşallah hem ülke adına hem tarım adına, halkımız adına daha verimli hem de ticari anlamda da ekonomik anlamda da fayda sağlar diye umut ediyoruz. Tabii, dinleme kısmını hızlı bir şekilde başlatıp bence vakit geçirmeden...

Sayın Başkan, tabii, orada çağırılacakların kriterlerini artık siz belirleyeceksiniz.

BAŞKAN – Beraber belirleyeceğiz.

REFİK ÖZEN (Bursa) - Kaç kişi olur, ne olur, ne biter; onu da belki ucu açık çok da bırakmamak lazım herhâlde. Zaman da çok fazla değil, bir yandan da diğer komisyonun çalışmaları noktasındaki zaman darlığı buradaki komisyon çalışmalarını da inşallah etkilemez diye temenni ediyorum çünkü gerçekten ben de önemsiyorum bu Komisyonun çalışmasını. Dolayısıyla burayı inkitaya uğratmadan, belki saatlerini de değiştirerek gerekirse buradaki çalışmaları aksatmayacak bir program önümüze koyabilirsek faydalı olur kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Başkan.

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) - Çok değerli arkadaşlar, hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Tabii, önemli bir Komisyon, hepimiz bunun farkındayız, zaten olmasa burada olmayız. Anladığım kadarıyla, şimdi, bu konuda, tıbbi ve aromatik bitkiler konusunda tüm çalışmalar yapılmış. Üretimi yapan gerek tüzel gerek bireysel teşkilatlar var, kişiler var. İşleme noktasında, pazarlama noktasında bu yapılması gerekenleri bir an önce, Başkanımızın dediği gibi, sayın vekilimin dediği gibi, koordine edecek bir sistemi oluşturmamız lazım. Hani derler ya, helva yapacağız, un var, şeker var, usta var ama helvayı bir türlü yapamıyoruz. İşte, biz burada bu helvayı yapabilirsek ne mutlu bize diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Şimdi, tabii, çok çalışma var. Zaten bu ilk çağırdığımız kişiler de genelde bakanlıklardan çağırdığımız kişiler. Bu envanterler falan... Şimdi deniliyor ki: “İşte 12 binin üzerinde bitki çeşitliliği var.” Kimisi “11 bin küsur” diye söylüyor, işte endemik tür olarak işte 4.600 diyen var, 3.600 diyen var. Bunların hepsini, gelen bu kurumlardan net bilgi alacağız yani Türkiye’de bir envanter çalışması var ve nerede ne yapıyorla ilgili de bu gelen kurumlar anlatacaklar bize; ona göre çalışacağız. Zaten elimizde bir çalışma var yani ve hep dediğimiz konu ne? 100 milyar dolar üzerinde, 110 milyar dünyada

da bir ekonomisi var bunun ve en büyük de Çin'den bahsedildi yani Çin yapıyor bu işi. Hatta ben bir Çin seyahatimizde Xiamen diye bir mermer fuarına gitmiştik. Arkadaşın birinin ayağında topuk dikenini çıkmıştı, “Ben bir ilaç alayım.” dedi. Gitti eczaneye, belli bir süre sonra bir torba otlar, bitkiyle geldi. “Hayırdır, sen aktara mı gittin?” dedim, “Ya eczane yazıyordu, bana bunları verdi.” dedi. Sentetik ilaç değil, onu verdiler. Çinliler bu işi çok iyi yapıyorlar. Yani haziran ayında da gelecekler. Tabii, Çinlilerin de derdi şu: Bizden hammadde olarak, işlenmiş olarak değil de hammadde olarak alalım diyorlar. Ben dün Veysel Eroğlu Bakanımın bu sohbetini yaptım, o ilgilendiği için, “Bu piyasada en iyi Çinliler var, Çinlilerin de düşündükleri bu.” Hatta haziran ayında geleceklerini söyledi. Biz onları da nerede olacaklarsa, İstanbul'da mı veya başka da nerede görüşeceklerse Komisyonumuza davet ederiz -Ankara'ya gelirlirse- onlarla da bilgi alışverişinde bulunacağız mutlaka. Yani bu çalışmaların çoğu var yani.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Sayın Başkan, yalnız şu ilaç konusunda bir virgül koymak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Şimdi, tıpta böyle bir ilaç etkilidir, başarılıdır demek çok kolay değil. Hatta etkilidir, başarılıdır deyip dünyada kabul edilmiş ilaçların geri çekildiği de malum. Günümüzde işte bu hacı anne tedavisidir, sülük tedavisidir falan kaptırdık bir yere gidiyoruz, sanki bu bitkisel tedaviler de o tarafa gidecek gibi duruyor. Bunların olması için, malum, en kabul edilen bilimsel yöntem çift kör randomize çalışma. Bunun için ne olması lazım? Bin, 10 bin, 100 bin, 1 milyon bir tarafa, hatta o kadar aynı özellikler bir tarafa –siz de zaten bunları biliyorsunuz- ve sonuçları karşılaştırıp demek lazım ki: “Bunun sonucu şu çıktı, bunun sonucu şu çıktı.” İşte burada bir ilaca inanırsanız bu yüzde 20 kadar başarılı olur yani örneğin bir ağrı kesici ilaç aldığında vatandaş ağrısının bu ilaçla geçeceğine inanıyorsa –biz buna plasebo etkisi diyoruz- yüzde 20 kadar bir etkisi var. Hani işte “Çin bu işte çok başarılı gidiyor.” falan deyince şirazeden çıkacağız, o kadar da değil. Ama araştıralım, pazar nedir, ne kullanılıyor, işte nanenin etkisi nedir, biberin etkisi nedir, onları araştıralım ama şimdi kalkıp da burada işte topuk dikenine şu ilaç iyi gelir, hanımların miyomlarına şu ilaç iyi gelir gibi yollara girersek burada çıkmaz sokağa gireriz ve hiçbir şey de kazanamayız.

BAŞKAN – Evet, şöyle bir şey benim anlatmak istediğim: Yani Çinliler bu piyasada liderler.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Başkanım, liderliği de şöyle: Şu kalemi satıyorsanız, bin tane, 10 bin tane, 100 bin tane satıyorsunuz, tamam ama bu kalem ne kadar etkili, sizin ihtiyacınızı görüyor mu, dünyada bunun ölçeği nedir? Bu ölçek üzerine konuşmak lazım yani bilimsel çerçeveye konuşmak lazım. Çin'in işte 1,5 milyar nüfusu var, ne satsanız gidiyor. Zaten oradaki 10 milyona, 100 milyona hitap etmeniz iş bitiyor. Bu, işin bilimsel olduğunu göstermez.

RECEP ŞEKER (Karaman) – Olayı sadece tıp için düşünmemek lazım yani burada az önce bahsettiğimiz, olayın bir üretimi, bir sanayileştirilmesi, bir de pazarlaması olayı var. Dolayısıyla, buradaki olayı “Çinliler yapıyor.” derken sektörün, mesela bu üretilenlerin satılması. İlla sağlık alanında kullanılacak diye bir şey yok ama Çin'in ticari bir pazar olarak görülmesinin çok yanlış bir düşünce olmaması lazım.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Olmaz, çünkü Çin'in 1,5 milyar nüfusu var. Bu gıda olacaksa buna diyecek bir şey yok ama “Bu ilaç gibidir, şöyle faydalı bitkidir.” dersanız orada biraz durmak lazım.

BAŞKAN – Yok, o ayrı bir konu yani bu tıbbi ve aromatik bitkilerden payı en büyük, en çok pay alan ülkenin Çin olduğundan bahsediyoruz. Yoksa oradaki onun tedavi ettiği gibi değil yani. Yalnızca, dediğimiz gibi sadece tıp alanında değil diğer alanlarda, kozmetik alanında, gıda alanlarında, her alanda kullanılıyor. Tabii, bizim buradaki gündemimiz tıbbi ve aromatik bitkilerin korunması, geliştirilmesi ve pazarının önünü açmak yani. Biz onun peşindeyiz. Türkiye bu kadar zengin diyoruz, 12 binin üzerinde tür var diyoruz, 4 binin üzerinde endemik tür var diyoruz, biz bunları nasıl yaparız, onu şey yapacağız yani.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Tamam, orada bir itiraz yok tabii ki.

BAŞKAN – Zaten şu var: Alternatif tıp veya tıbbi bitkiler arasında bir çatışma var zaten, sadece Türkiye’de değil tüm dünyada bu var.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Bütün dünyada yok, o kadar değil.

BAŞKAN – Demek ki bizim bildiğimiz dünyada.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Yani dediğim gibi, bir örnek olsun diye söyleyeceğim, çok ekstrem bir şey ama: Ben kadın doğumcuym, şimdi hanımların menopozlarında kullandığımız östrojen diye bir ilaç vardı ve östrojen görüldü ki süper. Herkes çalışıyor “Östrojen şöyle iyi, böyle iyi, kalbe iyi geliyor, ruha iyi geliyor, nabza iyi geliyor...” Ondan sonra Wyeht diye bir Amerikan firması var, “Premarin” diye onların meşhur bir östrojeni vardı. Şimdi, Wyeht diyor ki: “Burada bir hamle yapayım, tüm dünyaya bunu kabul ettireyim.” Sonra 17 milyon insanı kapsayan bir çalışma yaptı Wyeth, o çalışmaların sonunda, o kişisel çalışmaların hepsinin yetersiz olduğu, doğru olmadığı ortaya çıktı ve Wyeht iflas etti, 17 milyon insan çalıştıktan sonra. Ama şu anda östrojenin kadın doğum dünyasındaki yerinin ne olduğu gayet iyi biliniyor ve herkesin ayakları yere basıyor.

Yani o yüzden böyle “Benim hastam zakkum kullandı, kanseri geçti, öbürünün bunu geçti.” falan, bunların çoğu, bu tür hastalık sahibi olanlar -örneğin kanser hastaları- çaresiz insanlar, bunlar yılana sarılıyorlar ve işte pek çok ilaçları, tedavileri kullanmış oluyor, onun üzerine bir şey koyduğu zaman da değişik bir şey ortaya çıkıyor ve ondan sonra da ümit dünyası. “Vay ben iyi oldum, uçtum, kaçtım.” diyor ama iş o kadar kolay değil.

BAŞKAN – Evet.

Buyurun Sayın Ünsal.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Değerli arkadaşlar, kusura bakmayın, bir basın toplantısından dolayı geciktim.

Şimdi, sevgili doktor arkadaşımın dediği gibi –ben de bir tıp doktoruyum- herhangi organik bir hasarın, işte topuk dikenini gibi bir olayın bir bitkiyle düzeltilmesi özellikle pozitif bilim yapan bizleri biraz daha şaşırttı tabii. Ama bir ilacın ilaç olması için hem hayvan deneyleri var, hem insan deneyleri var, hem de beş yıllık bir süre gerek minimum. Bu anlamda, bitkinin daha çok burada toplanan arkadaşlar olarak kozmetik ve gıda yönü ön plana çıkmalı. Tabii ki ülkemiz öyle bir yerde ki -diğer ülkelerde, geri kalmış ülkeler bizden daha fazla, biz biraz daha fazla onlardan öndeyiz- her şeyin alıcısı var, pazarladığımız zaman her şeyin alıcısı var. Biraz evvel doktor arkadaşımın dediği gibi, alternatif tıp gibi bir kavram gündemde. Pozitif tıbbi yani bizim yıllarca okuyup bugünlere geldiğimiz tıbbi bir kenara itme gayretleri de var, bu anlamda biz buna karşıyız.

Sevgili arkadaşımın da bahsettiği gibi, en ileri kanser vakalarında bile yüzde 10 kendiliğinden iyileşme olayı var. Dediği gibi arkadaşımın, her türlü alternatif otu, böceği, şunu bunu kullanarak “Vay, ben bununla düzeldim.” deyip... Ona gelene kadar bütün tıbbi şeyleri kullanan hastalar neticede “Ben de bunu kullandım, bununla iyileştim.” diyebilirler. Bu, halkımızı yanıltma anlamında olabilir. Bizim

ağırlıklı yönleneceğimiz gıda ve kozmetik olursa -tıbbi yönü de araştırılmalı tabii, buna karşı değiliz çünkü bütün ilaçlarımız otlardan yapılıyor- bu bizim için ön planda olursa daha ayakları yere basan bir şey olur, milleti de denek olmaktan çıkarmış oluruz diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Bir de Sayın Başkanım, özellikle -işte ben de bununla ilgili bir kitap okudum- bazı bitkiler Türkiye’de azalmak üzere ve gittikçe nesli tükenecek gibi duruyor. Yani bizim Komisyonumuzun birinci önceliği, bunları tespit edip devamlılıklarını sağlamak. Zaten şimdi bir komisyonda hem bitkinin varlığını koru hem çoğalt, ondan sonra tıpta kullan, kozmetikte kullan, ondan sonra gıdada kullan... Bu, bizim Komisyon gibi pek çok komisyonun boyunu aşacak bir iş ama bizim önceliğimiz, bu bitkileri belirleyelim, değerlerimizi ortaya çıkartalım, bunlara sahip olalım, bunların türünün devamını sağlayalım. Bu arada da bir şeyler yapabiliyorsak tabii ki yapalım, ona karşı değilim ama bizim önceliğimiz bu olmalı.

BAŞKAN – Zaten ilk etapta bitki çeşitliliğinin korunması olacak yani bunların üretimi, korunması önemli. Çünkü bu çağırdığımız kurumların çoğu, Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü... Zaten özellikle bunları çağırıyoruz ve endemik türleri veyahut da yok olmakta olanları ne yapıp edip korumak, hatta kültüre alıp çoğaltmak yani aynı yetiştirme muhitinde... Mutlaka şu anda yapılanlar da var, yapmaya devam da ediliyor. Mesela Orman Bakanlığı şunu yapmıştı: Bazı ürünlerde özel eylem planları yaptı. Mesela sakız ağacıyla ilgili –Ege’de oldu, İzmir’de- nasıl koruruz, nasıl sayısını artırırız...Çünkü zamanla tahrip edilmiş, Sakız Adası’nda var bu, Çeşme taraflarında doğal olarak olan şeyler bir devirde yok olmuş yani nasıl yok olduğunu işte anlatıyorlar, yurtdışından gelmişler “Bunun kömürünü alacağız.” demişler, ne kadar ağaç varsa hepsi köklenmiş, odun kömürü yapılmış, boşa gitmiş. Yani Yunanistan bunda tekel olmak için falan... Bu türlü şeyler var. Onları çoğaltmak adına, korunması ve nasıl çoğaltılacağına dair çalışmalar var zaten, onların hepsini burada dinleyeceğiz komisyonda, bunların hepsini yapacağız.

Dediğiniz gibi, tabii, işte aktarlar, mesela onlar da kendine göre işte “Bunu sağlık sektöründe kullanıyoruz.” diye bir şey yapıyorlar. Bunların zaten kontrolü olmazsa, hatta yasal uygulamaları, cezai müeyyideleri olmazsa önüne geçemezsiniz zaten bu işlerin yani rezil bir duruma düşürürüz bu işi.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Kesinlikle.

BAŞKAN – Mutlaka bunların hepsinin kontrol edilmesi lazım. Bu çalıştaylarda da, geçmiş dönemde yapılan çalıştaylarda da hepsini yani bu dediğiniz, çekincelerimiz olan şeylerin hepsini bu raporlarda yazmışlar. Yani bunların hepsi tartışılmış, bilim adamları bir araya gelmiş oturmuş, demişler ki: “Bunların darboğazları şunlar, şunlar...” Ama bir türlü aşılammış veyahut da belli bir mesafede... Bir de hedefimiz de var, madem dünyada 110 milyar dolar bizim de 2023’te 5 milyar dolar gelirimiz olsun bundan, madem zengin bir yeriz. Ondan dolayı bir çalışma var, bir darboğazlar var, bunları aşmamız lazım. Bunlar nasıl olacak? Buradaki, bu Komisyonun çalışmasıyla, bu aldığımız bilgilerle, bu çalışmalarla, mesela nedir? İthal geliyorsa ülkemize, aynı ürün bizde varsa gerekirse bu ürünü geliştireceğiz, ithale bir gümrük duvarı koymak zorunda kalacağız, bunu bu şekilde yapacağız. Veyahut belli ürünleri ihraç ederken onu kolaylaştırmak için ne yapılacak, onları öne çıkarıp bunları gerekli bakanlıklara dikte edeceğiz yani bizim yapacağımız iş o olacak. Bazen de yasal düzenlemeler gerekecektir, onları teklif edeceğiz, onları yapacağız yani.

Zaten bu Komisyonun şeyi, bu olayı gündeme taşımak ve şu anda zaten bizim Komisyon kuruldu denden sonra medyada da yer aldı, gündeme taşındı ve ne kadar bu işle uğraşan kişiler varsa bizlere ulaşmaya başladılar yani bir çalışma başladı. STK'lere varıncaya kadar, odalara varıncaya kadar, işte üniversitelere varıncaya kadar herkes "Bir şeyler anlatalım..." Bunları yapan bilim adamları da belli zaten yani şimdi ben isimleri alıyorum -biz daha önce çalıştık- hep aynı isimler zaten. Biz bunlarla bir araya geleceğiz, bu eski raporlara bakacağız, çalıştaylara bakacağız, ona göre önünü açacağız inşallah.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Kurumsal farkındalığın sağlanması...

BAŞKAN – Sağlanması önemli yani.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Sevgili Başkan, mesela karabiber Vietnam'dan geliyor, düşünebiliyor musunuz? O coğrafi koşullar Türkiye'de de var. Yanılmıyorsam yaklaşık 7 bin ton karabiber Vietnam'dan alınıyor, ufakık bir ülke. Yani devlet desteği de olmadan... Türkiye'deki coğrafi koşullar karabiber için olumsuz değil ama özellikle öbür toplatıda söyledim size, Bağdat Baharatlarının sahibini çağırırsak, bize bir bilgi verirse Mustafa Danacı. Bir de Profesör Ali Demirsoy var Hacettepe Üniversitesi Biyoloji Bölümü eski başkanı, emekli; kendi adına da -otlar var- Kemaliye Eğin'de bir müze var, gördüm onu; o da bilgilendirebilir bizleri.

BAŞKAN – Evet.

Şimdi, biraz önce Erkan Aydın Bey bahsetti, bunları tabii yetiştirmek için herkes bireysel olarak bir şeyler yapmaya çalışıyor bu ülkede. Şahıs yoğunlaşmış o işin üzerine hem ekonomisi için, kendisi için veyahut da adam, ekonomik olarak çok zengin olan kişiler bile bu türlü şeylere kendini adanmış, çalışıyor. Fakat biz ne yapabiliriz? Yani devletin de yapacağı işler var bunda. Mesela bazı ürünlerin -yetiştirme muhiti diye bir şey var- yetiştirme muhitini ayarlarsın, yan parseli de etkilememesi için havza bazlı çalışma yaparsın. Hatta tarımda da aynı şeyler düşünülüyor, bir havza da onun üzerine... Ortak işler yapmak zorundasın. Mesela adam oradan defnesini topluyor ama kurutma tesisi yok ama bu işte ORKÖY aracılığıyla kooperatifleştirip, ortak fabrika kurulup yapılabilir. Herkes ayrı ayrı tesis kursa kuramayız yani. İşte bu darboğazları görüp de bire bir bunun tespitini yapabilirsek bunun önünü açıp işte diyeceğiz ki tarım ve Orman Bakanlığınca buradaki orman köylüsünü ve köylüyü doğduğu yerde doyurmak için, burada kalması için: "Şu ürün şu havzada çok iyi oluyor, buna destek verilecek, ona göre altyapısı, tesisleri kurulacak." O şekilde kurulur, onlara teşvik verilir gerekirse, o alacakları makinalara; o şekilde bu işi toparlayabiliriz yani.

Aslında yapılamayacak, çok zor bir şey değil yani bazı şeylerde belli mesafeler katetmişiz ama bundan sonra biraz daha, belli yerlerdeki darboğazları aştığımız anda bu işin önünün açılacağına inancım sonsuz. Tabii, öbür tedavi konuları farklı.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Mesela lavanta üretimi artık tamamen Türk milleti tarafından benimsendi. Tarlalar yapılıyor, Eskişehir'de de var, yetiştiriyor çiftçiler, bir kazanç kapısı oldu.

BAŞKAN – İşte yetiştirip arkasından tabii önemli olan... Bizim Aksekililerin bir sözü var "Malına değil pazarına güven." diye. Eğer pazarını bulamıyorsan ürettiğinin hiçbir anlamı yok. En güzel tıbbi, aromatik bitkiyi üret, belli bir miktar ürettin, yöresel olarak kendin de faydalanabilirsin ama bunun pazarını bulamadığın sürece ve güzel bir şekilde üretmediğin sürece bir anlamı kalmıyor yani senin o güzelim ürün dediğin, çok değerli olan şey, belki işlendiği zaman sana ilaç olacak olan veyahut da gıda olacak olan bitki ot oluyor, çalı oluyor, hiçbir anlamı yok yani kuruyup gidiyor.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Tabii, bu her şey için geçerli; soğan için de geçerli, patates için de geçerli.

BAŞKAN – Her şey için. Önemli olan, piyasadaki durumuna bakıp ona göre yetiştirme muhitini, endemik olanları daha iyi koruyup, çünkü bu bizim bir değerimiz yani, onları da koruyup... Doğa Koruma ve Milli Parkları olsun, Tabiat Varlıkları olsun, onları da özel olarak alacağız ki hangi bitkiler bunlar diye. Zaten envanteri kesin çıkmıştır bunun, kimisi işte 12 bin diyor, kimisi 4.600, herkes bir şeyler söylüyor ama bunun net sayısı vardır, geldikleri zaman bilgileri alacağız, ona göre hangisi azalmaya yüz tuttu... Mesela soğanlı bitkiler var, mesela kardelenler var, koruyamıyorsun, aşırı bir tahrip var yani toplarken yok ediyor. Köylüye diyor ki tüccarın birisi mesela bizim Toroslar’da işte “Ben bu sene şu taş kekiğini toplayacağım.” diyor. Köylü öyle bir saldırıyor ki, gidiyor oradan, nasıl kesileceğini falan bilmiyor, rastgele, kökülle beraber alıp, toparlayıp geliyor o sene. İki sene sonra bakıyor, o toplanan kişi yoksa o hiç para etmez, orada anlamsız şekilde durur, tahrip edilir. Defne yine aynı şekilde.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Salep bitkisi...

BAŞKAN – Salep bitkisi, o soğanlı bitkiler rastgele böyle, kaçak kaçak böyle köklemeler, işte zamanı gelmeden toplamalar yani böyle vahşice bir tahrip ortamı vardı geçmiş yıllarda ama son yıllarda bayağı bir toparlandı bu işler. Yani değerini bilmiyoruz. Mesela bir mantar çeşidi çıkıyor ormanda, bizim oradaki vatandaşın el yordamıyla, geleneksel olarak bildiği “Ya bundan bir şey olmaz, zehirli değil.” deyip yediği gıda maddesi; bir bakıyorlar, çok değerli bir şeymiş. Yani kilosunun kaç para olduğunu bile bilmiyorum, bir bakıyorsunuz çok değerli, “İlaç sanayisinde kullanılıyormuş.” deniliyor, toplanıp gidiliyor. Bunların hepsini tespit edip ona göre önünü açacağız inşallah.

Buyurun Sayın Taşlıçay.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Ankara Eczacılık mezunuyum, bu tür ürünlerin eczanelerden insanlarımıza ulaştırılması noktasında hem Ankara Eczacılar Odasındaki komisyonun kuruluşunda görev aldım hem de Türk Eczacılar Birliğinde. Benim merakım da bu taraftan. Özellikle fitoterapi ve homeopati ürünlerinin Türkiye’de de bir şekilde pazarı oluşmaya başlayacak. Biz ehil ellerden, halk sağlığını ilgilendirdiği için ve bizim de alanımız olduğu için eczacılar kanalıyla ulaştırılması ve bunların ruhsatlandırılması sürecinin Sağlık Bakanlığı eliyle yürütülmesi noktasında çalışmalar yapmıştık.

Şimdi, gereken şey, Murat Kartal Hocamız var Farmakognazi Ana Bilim Dalında, kendisiyle konuşum, Murat Hocamız bu alanda gerçekten çok ciddi emeği olan bir hocamız.

BAŞKAN – Var zaten, katılmış zaten daha önceden.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Şöyle Sayın Başkanım, Bezmîâlem Üniversitesinde YÖK tarafından onaylı ilk fitoterapi merkezinin kurucusu kendisi. Hatta biz bu tür ürünlerin ülke ekonomisi anlamında da katma değeri yüksek ürün hâline getirilmesi, bir şekilde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda olduğum için de kadın istihdamıyla da ilintilendirip bunun çok büyük katkıları olacağını düşünüyoruz. Şöyle bir örnek verdi: “Çin’den yeni geldim.” dedi. Sanırım çok -metrekaresini söyledi de o aklımda kalmadı- cüzi bir alanda zeytin ağacını yetiştirdikleri ve bunu meyvesi için yapmadıkları, zeytin yaprağı ekstraktı üretilip bunu dünyaya sattıklarıyla ilgili birtakım şeyler anlattı. Ama ben kendisinden de “Uygun görürseniz, Komisyonumuz da sizden faydalansın, dinlesin.” diye izin aldım, çok büyük katkısı olacağını düşünüyorum. Tabii, alanlarımız farklı ama sonuçta hepimizin amacı ülke ekonomisine katkı noktasında, Bu kadar bitki zenginliği olan, bu kadar endemik bitki noktasında farklı bir floraya sahip bir ülke, bunu çok daha farklı değerlendirebiliriz. Bu anlamda da çok ciddi çalışmaları var, hocalarımızın hepsinin var ama Murat Hoca bilfil içinde de, lavanta konusunda onun birçok çalışması oldu, üretimi de oldu. Pazarınız çok önemli tabii ki, sizin söylediğiniz. Üretmenin dışında gerçekten bir şekilde talebin olduğu bir alanda bunu yapmanız gerekiyor. Bu anlamda bize onun bilgi, birikim ve tecrübelerinin çok büyük katkısı olacağına inanıyorum.

BAŞKAN – Soyadı neydi?

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Profesör Doktor Murat Kartal.

BAŞKAN – Var zaten. Yani şimdi isimleri alıyoruz biz, hemen hemen hep aynı isimler, yani örtüşüyor. Yani bunun belli bir şeyi var demek ki.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Dönüp dolaşıyor, zaten belli kesimler ilgileniyor. Bir de üniversitede şu anda -hâlâ devam ediyor- Levent Altun Hocam var. O da İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurum Başkan Yardımcılığı da yaptı. Kurumda da bilfiil bu Geleneksel Bitkisel Tıbbi Ürünler Yönetmeliği'nin çıkışında falan da çok ciddi emeği olmuştur. Tabii, birazcık bürokrasi tarafında, bu ürünlerin ruhsatlandırılması tarafında onun da katkısı olacaktır. Yani dönüp dolaşıp zaten belli isimler bu işlerle ilgileniyor mesleki anlamda.

BAŞKAN – Biraz önce Almanya dedin de bu konularda da Almanya hep örnek alınsın diye... Geçmiş şeyleri biraz araştırma yaptım da. Almanya bu konularda, ruhsatlandırma konusunda mı çok iyi?

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Başkanım, çok gidip gelmişliğim de var benim. Kardeşlerim orada, babam da orada yaşıyordu, çalışıyordu, kaybettim 2014'te. Ben tabii kendi mesleğim olduğu için çok fazla eczane dolaşıyorum gittiğimde, son derece doğal olarak ve raflarında bu tür ürünler çok fazla yer alıyor. Bir de bütün dünyada bu işle ilgilenenler, hocalarımızın bize anlattığı, Martin Bauer diye bir firmadan bahsedilir. Hatta –bunu teyit etmedim ama- İzmir'de bir tesis kurduğu yani silymarinde falan, gerçekten tüm dünyadaki silymarin içeriği en yüksek devedikeninin bizim Denizli'de olduğu ve Martin Bauer'in bunu bizim ülkemizde toparlayıp tekrar bizlere sattığı bu hocalarımızın hep anlattığı bir şeydir ama bilgiyi teyit etmedim, o yüzden tekrar altını çiziyorum.

Almanya bu konuda gerçekten çok ilerlemiş bir noktada ve mesleki anlamda da şöyle bir şey var: Sağlıkta koruyucu hizmetlerin çok daha yaygın olduğu gelişmiş ülkelerde -ki bunlardan birisi de Almanya- sağlığı kaybetmeden korumak anlamında da bu tür ürünlerin gerçekten çok büyük bir yeri var çünkü orada ilaç almanız çok zor. Ki çok şükür bizde de şimdi Sağlık Bakanlığı eliyle bu süreç başlatıldı, reçetesiz ilaç veremiyorsunuz. Orada reçeteyle gittiğinizde ilacınızı alırken de zaten bekliyorsunuz, bir gün sonra falan alıyorsunuz. Size ilk önce yani bir pişikte bile hamamelisi ilk önce öneriyorlar. Bu tür tedavilerle sonuç alamazsanız ilaca başvuruyorlar. Belki o yüzden de o kadar yaygın ve antibiyotikte de bizim kullandığımız skalanın çok daha gerisindeler. Kızım idrar yolu enfeksiyonu geçirdi, bir tane Bactrim alamadım ben. 10 tane eczane dolaştım, eczacı olduğumu da söyledim ama yok, ilacı alamadım. Bu konuda çok katılar ve eczanelerine girdiğimizde zaten ilacı görme şansınız yok, 150 metrekafe falan eczaneler. Önde servis verilen alanda bu tür destek ya da koruyucu tedavi anlamında kullandıkları ürünler var. Onlar da ağırlıklı fitoterapi ve homeotapi ürünleri. O yüzden, hani, ziyaret noktasında da mutlaka görülmesi gerekir diye düşünüyorum.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – “Almanya'ya gidelim.” diyorsunuz.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Yani gidip görmek lazım. Ben tabii mesleğimi de çok seviyorum Sayın Vekilim.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Amerika'da da öyle. Açıkta eczane yok zaten, hepsi süpermarketçinin köşesinde.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Yani süpermarkete mesleki anlamda da çok sıcak bakmıyorum, o şeyi kaybediyorsunuz.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Ama süpermarketin bir köşesinde hepsi de.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Maalesef ama Almanya’da henüz o şeyi koruyorlar, eczane sahibi ve mesul müdürü eczacı ve o butik servis verme çok daha keyifli bir şey hem eczacı açısından hem de hizmeti alan kesim tarafından. Bu anlamda Almanya o yüzden iyi bir örnek olacaktır bize.

BAŞKAN – Evet. Zaten tüm eski araştırmalara baktığım zaman hep Almanya’yı örnek göstermişler. Yani bu tür şeylerin ruhsatlandırılması, Türkiye’deki en büyük sıkıntı o. Yani bitki çayları bile, adaçayları bile şey olmuyor...

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Ruhsatlandırılmasında Başkanım, işte şey var: Tarım Bakanlığından işte bu pozitif-negatif liste falan var, onunla da gene bizim Gazi Üniversitesinden hocalarımız o işin başında ilgilendiler ama bir tık daha kolay, hem de sonra piyasa kontrolünde de sıkıntı yaşıyorsunuz ürünlerin taşış edilip edilmediğiyle ilgili. Biz hep, başından beri Bakanlık, Sağlık Bakanlığı... Çünkü halk sağlığını ilgilendiren bir şey. Bu tür ürünlerin ruhsatının da Sağlık Bakanlığının kontrolünde olması gerektiğini savunduk. Geleneksel Tıbbi Bitkisel Ürünler Yönetmeliği de böyle çıktı ama buradan ruhsat alma süreci de çok yorucu ve yıpratıcı bir süreç. Marka söylemeyeceğim de bir tane firma bu ruhsat işini becerebildi. Şimdi yeni yeni eklemeler yapıyor. Belki orayla ilgili de bir çalışma yapıp bunun birazcık daha kolaylaştırılması...

BAŞKAN – İşte bu Araştırma Komisyonunun asıl görevi bence bu yani. Bunları şey yapmak için, nereden darboğaz varsa orayı çözmek lazım.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Bir o tarafı Başkanım, bir de şu: Bizdeki bu kadar bitkiyi gerçekten ekonomik anlamda katma değeri yüksek bir hammadde hâline getirilip mümkünse de dünyaya satıyor olmamız. O anlamda çalışmaları da var, kendisi aktarırsa ki sanırım ismi telaffuz...

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Vallahi, bunları güzel söylüyorsunuz da, şimdi, normalde bir ilaç, biliyorsunuz ki piyasaya sürülmeden önce aşağı yukarı bir sekiz yıl, beş yıl, on yıl gibi bir süre kapsar. Faz I çalışması var, Faz II çalışması var, Faz III var, Faz IV var. Şimdi, biz üç ayda oturup da bilmem işte falan bitkinin –ne bileyim ben- baş ağrısına iyi geleceğini ispat edip sonra da buna ruhsat çıkartmak, biraz böyle hayallerin ötesinde bir şey.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Zaten ilaç deyince Sayın Vekilim, bunlar yani gıda desteği diye geçiyor ya yani birazcık daha şeyi farklı. Onu söylersek hiç çıkamayız işin içinden.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Vallahi Türkiye gibi bir ülkede, ne bileyim ben, işte “Biz baş ağrısı için araştırma yaptık Komisyon olarak, şu bitki çok iyi geliyor.” dediğiniz vakit yer yerinde oynar yani bir sürü istismar olur; doğru kullanan olur, yanlış kullanan olur, vebali olur.

BAŞKAN – Zaten bizim Komisyonun işi o değil tabii yani.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Yani bence de. Şimdi, biliyorsunuz, önce bunu hayvanlarda deniyorlar, ondan sonra insanlarda deniyorlar, ondan sonra ümitsiz hastalar üzerinde deniyorlar, sonra normalde deniyorlar, ondan sonra piyasaya verip bir müddet takip ediyorlar. Böyle, mesela Vayox diye bir ağrı kesici vardı, arkadaşlar çok iyi bilirler. “Aa, birinci ağrı kesici, çok iyidir, budur.” dendi. Sonra görüldü ki hastaları kalp hastası yapıyor ve öldürüyor.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Ginkoyu söyleyeceğim o zaman size, Tebokap’ı biliyorsunuz, St. John’s Wort de aynı şekilde, ginkgo da aynı şekilde. İkisi de erken teşhiste hafıza problemleri için –ginkgo- kullanılıyor, bitkisel ürün olarak kullanılıyor, gıda desteği olarak kullanılıyor. Biz de ilaç olarak da Tebokan Fort bir dönem reçeteli ödendi, şimdi ödenmiyor falan. Bunlar birazcık daha dozaj olarak düşük ve erken, hani, önleme noktasında etkili olan ürünler. İlaç gibi düşünürseniz biz bu Komisyonu hiç toplamayalım.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Evet yani “Bunlar işte ilaçtır, şu hastalıklara iyi geliyor. Biz bunun ihracatını yapalım.” dediğiniz zaman ben o yüzden bunu kuşkuyla karşılıyorum.

BAŞKAN – Yok, yok, bizim Komisyonun görevi o değil.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Mesela arkadaşın söylediği gibi, Talidomit diye bir ağrı kesici vardı, bir süre kullanıldı, sonra anne karnında bebeklerin kollarında, bacaklarında eksiklik yapmaya başladı ve Talidomit şimdi dünyada kalktı. Bunlar, bu Faz I, II, III, IV çalışmalarından geçmiş, uygulanmış, topluma sürülmüş ilaçlar. Ondan sonra dahi birtakım etkiler ortaya çıkıyor ve bunlara bence çok teredditle yaklaşmak lazım.

SERVET ÜNSAL (Ankara) - Hedefimizi iyi seçelim diyorum.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – O yüzden hocalardan sunum almak herhâlde biraz ufkumuzu açacaktır yani.

BAŞKAN – Tabii, onlardan sunum alacağız.

Haftaya şeyleri çağıracağız, işte Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri brifing şeklinde olacak yani burada Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğünden arkadaşlar gelecekler. Onların davetlerini şimdi yazdık ve görüştük de bireysel olarak. Tarımsal Araştırma ve Politikalar Genel Müdürlüğünden, Tarımsal Ekonomi ve Proje Yönetim Daire Başkanlığı, Tarla Bitkileri Araştırma Dairesi Başkanlığı, onlar gelecek. Orman tarafından Orman Genel Müdürlüğü yine bu Afyonkarahisar Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Merkeziyle ilgili bilgi verecekler. Onun genel müdürüyle görüştüm ve orada daire başkanlarımız var, onlar gelecekler. Yine, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü var, Ahmet İpek; bu konularla ilgili daha önce Genel Müdür Yardımcısı ilgilenmiş, o gelecek. Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünden gelecekler. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünden gelecekler. Aslında aynı gün şeyi de eğer... Bunların sunumu çok uzar mı? Yahut da Çevre ve Şehirciliği de davet etsek...

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Kaçar dakika konuşur bunlar?

BAŞKAN – Bir yirmi dakika konuştuktan sonra soru-cevap şeklinde olması daha iyi, bilgilenebiliriz yani en azından. 22’sinde, yine aynı gün Profesör Doktor İbrahim Saraçoğlu da gelecek. Şimdi, tıpçılar ağırlıklı yani 4 hekimimiz var, 3 eczacımız var, 1 gıdacımız var, ormancımız var derken hukukçumuz da var, dinleyeceğiz bunların hepsini. Yani önümüzdeki hafta 22’sinde de bunlar var. Saati 14.30 dedik.

Bir WhatsApp grubu kuralım dedik haberleşmek adına. Yine, bir internet sitemiz olsun çünkü buraya girilir, tutanakları buraya koyarız, sunumlar konabilir. Çünkü çok büyük ilgi var yani biz bu komisyonu kurduk, bizim neredeyse telefonlar durmuyor, bir şekilde ulaşıyorlar, “Ya, filanca dinler misiniz.” diyorlar. Mesela “Ticaret odasında biz bu tıbbi aromatik bilgilerle ilgili bir komisyon kurduk, alt komisyon kurduk.” diyenler var. Bunların hepsini iyi toparlayıp... Burada iyi yakalayabilirsek o darboğazları, nerede ne olduğunu... Yoksa, bu bir ilaçtır, kullanın, kullanmayın, onu bizim deme şeyimiz yok yani. Oraya biz girmeyiz zaten, orası bizim işimiz değil yani.

YASAMA UZMANI FATİH TOPSAK - Web sayfamızda aslında dışarıdan mesela öneri getirilebilecek şekilde bir mekanizma kurulabilirse onu gündeme getirelim. E-posta adresi de alacağız tibbivearomatik@tbmm.gov.tr isimli.

SERVET ÜNSAL (Ankara) - Yurt dışına gittiğimizde bizim de görüşeceğimiz, şahsen gittiğimiz yerler oluyor Almanya’da. Benim 2 oğlum var, ikisi de mühendis, çok sık gidiyorum Almanya’ya.

BAŞKAN - İnşallah güzel bir çalışma olacak ya.

REFİK ÖZEN (Bursa) - Bu tıbbi aromatik Fransa da iyi herhâlde özellikle belki parfümeri, kozmetik açısından da.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) - Mesela lavantanın falan kozmetik sektöründe inanılmaz bir şeyi var, çok rahat dış pazarda karşılık bulabilir. Fransa’da kozmetik noktasında, Loreal dünya devi ve Fransa’nın, onların da öyle bir şeyi var ama yani insan sağlığı, gıda desteği noktasında da Almanya’dır bunun bir numarası.

BAŞKAN - Yani çalışma sistemi olarak katkınız... Bu şekilde iyi, değil mi arkadaşlar?

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Biraz da ihtiyaçları göreceğiz, eksiklerimizi göreceğiz, biraz daha kendimizi geliştireceğiz.

BAŞKAN – İlksen Başkanım, öncelikle hoş geldiniz.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Hoş bulduk Başkanım, teşekkür ederim, hayırlı olsun.

BAŞKAN – Yani bu tıbbi aromatik bitkiler komisyonunun ilk kurulmasıyla ilgili sizlerin çok büyük emeğiniz var.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Estağfurullah Başkanım.

BAŞKAN – Hatta şimdi sizlerden de devamlı bahsediyoruz. Gerçi, geçmiş yıllarda yapılan çalışmalara bakıyoruz, burada da hep isminiz var yani, hep tarihe geçmişsiniz.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Tarih bir gün beni inşallah hayırla anacak ya da bilmiyorum.

BAŞKAN – Çok güzel çalışmalar yapmışsınız. Şimdi, yeni milletvekili arkadaşlarımızla sizden bahsedince hepsi dediler ki: “Bizim arkadaşımız, tanıyoruz.” Biz şeyin sonuna gelmiştik bugün ama sizi özellikle... Daha önce çalışmışlığınız var, bu Komisyonun kurulmasına büyük katkınız var ve özellikle de bunun sonuçlarını okuduğumda siz orada ısrarla “Bu işlerin çözülmesi için mutlaka benim bir milletvekili olarak siyasi erkin, Meclisin gündemine taşımam gerekli...” Ve taşımışsınız da ve bu Komisyon kuruldu. Şimdi, üç aylık bir süresi var, arkasından belki bir ay daha bize gerekiyor çünkü çok kapsamlı da bir şey. Biz geçen hafta toplandık, görev bölümü yaptık, bugün de işte, kimleri çağıralım, kimleri davet edelim, önümüzdeki hafta da kurumlardan gelecek olanlardan başlayıp onları da dinleyeceğiz ve yeri gelecek, yerinde göreceğiz. Bu konuyla ilgili her ne kadar burada resmiyette biziz ama siz bu Komisyonun onursal başkanısınız.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Estağfurullah, sağ olun.

BAŞKAN – Bu şeyin içerisinde eğer bize zaman ayırır da destek verirseniz şimdiden teşekkür ediyorum.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun. Nasıl başarılı oluruz yani?

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Başkanım, ben hepimize hayırlı olsun diyorum. Gerçekten, güzel bir Komisyon olacağına inanıyoruz. Ben 2015’te ilk vekil olduğumda ilk verdiğim önergeydi. Nasip olmadı ama iyi bir ekiple yürüyor, farkındayız.

Görmüşsünüzdür, biz çok şey yaptık aslında, vekil olmadan önce de –Nevin de az çok biliyor- eczacı odasındaki görevler, TEB, hepsini biz bu işte kullandık çünkü bize katma değer verecek, ülkemize has şeyler bunlar. Dünyada endemik ilaç olabilecek 12 bin bitki var, 3.500’ü Türk florasında ve bizim gen havuzlarımız buna çok uygun. İşte, o süreçte Tıbbi Cihaz Kurumunda çok fazla toplantılar yaptık, siz biliyorsunuz Sayın Şeker. İşte, her ay kurumları, hocaları ve ilaç firmalarını toplayıp “Ne yapıyoruz?”u değerlendirdik, raporlar çıktı bir sürü, onlar var.

Naçizane benim size tavsiyem şöyle olabilir: Başkanım, önce akademisyenleri çağıralım, bir olayı anlatsınlar, arkasından firmaları çağıralım ve dertlerini dinleyelim, nerede tıkanıyorlar, sonra kurumları çağıralım çünkü kurumların hepsi çok güzel bir tablo çiziyorlar. Ahmet Bey'i de çok severim yani artık böyle bakanlıkların çaycısı, çorbacısı beni tıbbi bitki delisi olarak addetti. Çiftçiler gelince "Bu ne abla, ekeyim mi?" diyor falan. Çorum'da iyice arızaya geçtik ama az kaldı yani şu Komisyonun da itelemesiyle bu işi katma değere çevireceğimize inanıyoruz çünkü şu anda Türkiye'de ürün yapanların hepsi Hindistan ve Çin'den alıyor bitkiyi, benim bitkimi oradan getiriyorlar. Şimdi, mesela, şu anda aromaterapi ürünlerle tedavi yapıyoruz. Benim yirmi beş yıllık yüksek lisansım bu konuyla ilgili ama standardize ürün bulamadığımız için ithal alıyoruz, yoksa hasta tedavi olmuyor doğru ürün ve ilaç olmadığı için. Bizim hedefimiz bence ilaca çevrilebilen, boya ham maddesine çevrilebilen ve gıdaya çevrilebilen standartlarda ürün yetiştirilmesini sağlamak ama müşterisi olmayınca da siz çiftçiye gidince diyorsunuz ki: "Artık bu 3 dönüm buğdayı ekme –biz Çorum'da öyle yaptık- lavanta ek." Akşama kadar seni arıyor "Ektim, çıkmazsa..." "Ektim, kim alacak?" "Ben yıllarca buğday ekiyordum geliyordu, pancar ekiyordum gelip alıyorlardı, sen niye karıştırdın?" 3 muhtarı ikna edene kadar canım çıkmıştı Uğurludağ'da. Sonra kar yağmış, fotoğraf atıyor bana buradan: "Üşür mü bunlar?" Yani çok güzel anılarımız olduğu için hepsi de iyi gelir sana.

Naçizane, hani ben eğer burada olsaydım planım öyleydi. Önce akademisyenleri çağırıp bütün ekibin bu işi... Çünkü benimsemezsek, ot çöp diye bakarsak bu iş olmaz, bu bitki baş tacımız, bizim ülkemizin gerçeği ve şansımız. İlaça çevrilen kısmı ayrı. Mesela bir nane, mentha piperita'ye ektik, üstünün yapraklarından nane yağı yaptık, ilaçta kullandık; alt, kalan kötü yapraklarını baharat yaptık, çok beğenmedik, kırdık dalını, ektik. Siz de biliyorsunuz yani Allahuteala bunu çok güzel dizayn etmiş, bizim haddimiz değil ama, sistem öyle yürüyor. Gıdası olarak kullanılıyor, posası kullanılıyor. İşte, bunları filan, nedir gerçekten tıbbi aromatik bitki, biz de öğrenelim hep beraber bence. Sonra firmalar, kim yapıyor? Merdiven altı olmayan, sağlam firmaları... Ben de birkaç isim verebilirim, arkadaşlar da verebilir.

BAŞKAN – Biz şu anda isimleri alıyoruz. Genelde bilim adamlarına baktığımız zaman çoğunluğu örtüşüyor yani. Sizin şu Afyon çalıştayındakilere bakıyorum, belli yani, isimleri hemen hemen örtüşüyor.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Ama işte hocalar dışında da ilaç firmalarını ya da bu ürünü kullanan firmaları bulmamız lazım. Bu, boya firması olabilir, kozmetik firması olabilir. Marsilya'da çok ufacık, bakırcılıkla uğraşan bir köy şu anda lavanta üreticiliğiyle kozmetik sanayisine hizmet veriyor ve yanında fabrikaları var, adamlar şimdi bundan kazanıyorlar.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Şimdi, soğuk presle elde edilen, yerli bir firma Amerika'da organizasyonunu kuruyor, insan gurur duyuyor. İnşallah onları falan da dinleriz.

BAŞKAN – Yani şimdi, kurumları çağırırken onların elinde envanterleri vardır düşüncesiyle... Mesela, bir Orman Genel Müdürlüğünü çağırdığımız zaman o ya da Millî Parklar, Tabiat Varlıklarını Koruma, onlar yani Tarım Bakanlığında...

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Onu zaten çağıracağız, bence onu sona bırakalım Başkanım. Niye biliyor musunuz? Biz müşterimizin ne istediğini bilmeden onları dinleyip geçeceğiz ama notlarımızı alıp, işte, atıyorum Bionorica firması Agnucaston diye bir ilaç yapacak, bu ilacın bitkisi nedir, ne özellikleri lazımdır, onları çıkarırsak Tarım Bakanlığında mı var, Ormanda mı var, ya da AR-GE mi yaptırabileceğiz, ÜR-GE mi yaptırabileceğiz, bunları öğrenip bir tane güzel bir Meclis modeli çıkarmamız lazım. Şu anda Türkiye'de iyi bir örneğe ihtiyacımız var. Yani üretimden satışa

giden bantta bir yerde... Bu, bir Çorum olabilir, bu Karaman olabilir, Antalya, Mersin, Ankara'da doğru bir ürünü çıkarırsak bir model oluşturmamız lazım ve Meclisin özelliği, burada bütün paydaşları "Gel." deyince getirebiliyoruz yani Tarım Bakanlığı geliyor.

BAŞKAN – Bence öncelikle işin Tarım Bakanlığı ve Orman tarafını bir çağıralım, gelsinler diyorum, sonra bir daha çağırırız. Nerede ne var...

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Sürenizi iyi değerlendirin o zaman yani hep...

BAŞKAN – Onları çağırıp bir görelim. Biz zaten önümüzdeki hafta bunu yapalım, arkasından da bu arada işte kimi çağıracaklarımızla ilgili -işte, bugünkü görüşmelerimizde çıktı ortaya kimleri çağırabileceğimiz- onlara haber verelim, iki hafta sonraki şeyde onlar gelsinler.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Firma isimleri var mı, yerli üretici firmalar?

RECEP ŞEKER (Karaman) – Genelde akademisyen isimleri var.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Akademisyenlerin hemen hemen hepsi aynı zaten.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Bağdat baharatlarının sahibi benim akrabam. "Karabiber çok pahalı bir ürün, Vietnam'dan alıyoruz." diyor.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Ya, Nobel İlaç Şanlı Yakı, bildiğiniz yakı, kapiskum, Hindistan'dan alıyor ve ben çocuktum, Şanlı Yakı vardı, geldim 50 yaşına, 50 yıldır o firma var benim bildiğim.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Başkanım, firma da söyleyebiliyor muyuz bugün?

BAŞKAN – Tabii, tabii, firma da söyleyin.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Zade Vital firması.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Firmayı söyleyin bence. Bence bizden mal alacak firmaları bulmamız lazım. Öbür türlü tarımcıya ektiremezsiniz, ekmiyor adam. Ben bir liste hazırlar size atarım.

BAŞKAN – Çalışalım bir.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Yani öbür türlü sadece konuşuruz. Bence burası efektif bir Komisyon olmalı, bir sonuç çıkmalı yani. "Aldım notu, ilettim Komisyona." olursa bizim hayalimize uymaz yani Türkiye'nin hayalini yine bir yirmi yıl daha attırırız Başkanım. Yani bu kadar ehil kişiler bunun içindeyken bunun sonuca ulaşip bir modelinin de eş zamanlı ilerlemesi lazım ki... Hani, birçok şey yapıldı, sıfır değiliz, çok şey var.

BAŞKAN – Ya şimdi bakın, şu çalıştığınız sonuçları filan var ya, burada hepsi var zaten yani.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Hepsi var yani akademik ve şey yapılacak. Bizim müşteri bulmamız lazım yani biraz ticari düşünmemiz lazım. Siyasi bir ama siyasetüstü bir kurul burası. Dört parti de o dönem biliyorsunuz onay verdi ve herkes bunun olması gerektiğini... Çünkü bizim şu anda ülkemizin ihtiyacı olan bir ekonomi ve bu ekonomiyi de doğru yönetebileceğimiz en kolay iş çünkü bunu kadın istihdamına bağlayabiliriz. Biz mesela Çorum'da bunları kadın çiftçilere, ÇKS'leri kadın olanlara veriyoruz. Şimdi IPARD 2, 6'ncı "session" açıklandı TKDK'da. Bunlarla birlikte tıbbi aromatik bitkilerin desteklenmesi başladı ama gene kadın çiftçi veya genç çiftçi ÇKS'si olanların puanları yüksek, desteği yüksek. Hatırlarsınız, biz yasa çıkarmıştık, tıbbi aromatik bitki yapacak, kesme çiçekçilik yapacaksa Millî Emlak arazilerinin hibe veya düşük kirayla verilmesi diye bir yasa çıkarmıştık, o da benim önergemdi.

BAŞKAN – Özel araştırmalarda da ikinci ürün olarak, mesela üzerindeki özel ağaçlandırma, alta da yani ikinci yani “odun dışı ürün” dedikimiz, bu tıbbi ve aromatik bitkilerin ekilmesine müsaade edilmişti, o gibi.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Hem o hem de boş arazi var mesela, işte, Karaman’da boş, Millî Emlakin. Ben ev yapacaksam izin vermiyorsunuz, Recep Vekilim diyor ki: “Tıbbi aromatik bitki yetiştireceğim.” “Tamam, kırk dokuz yıllığına kiraya verelim.” diyor.

BAŞKAN – İşte, onları bulup bizim bu Komisyon olarak onları öne sürmemiz lazım yani sonuç bölümünde “Şunların, şunların, şunların yapılması gerektiği yönünde...”

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Bu zaten şu anda öyle işliyor. Bizim daha önce müşteri bulmamız lazım. Yani müşteri de var, pazardaki adam ne istiyor? Yani niye Art de Huile firması Türk ada çayını almıyor da “misk ada çayı” diye yurt dışından ithal bir ada çayı getiriyor. Niye? Soruyorsun, diyor ki: “Senin keton oranı yüksek.” Bir de “Sürdürülebilir değil, ben hangi çiftçiyle anlaşacağım? Recep Bey mi ekecek, İlksen mi ekecek, Nevin mi ekecek, onun arkasında mı dolaşacağım.” diyor. Bizim devlet olarak bu sürekliliği sağlayan bir regülasyon getirmemiz lazım. Tarım Bakanlığı olabilir, Orman olabilir. Benim tercihim Sağlık Bakanlığı veya bu Kültür Bakanlığının da işi. Bütün paydaşların da olacağı, Ekonomi Bakanlığının, bir yerde bunun... Nasıl pancar işinde... Sizde, Antalya’da var mı bilmiyorum ama mesela bizde -şekerden dolayı- şeker fabrikalarına verilecek pancarın koçları var. Köye gidiyor, tarif ediyor, işte diyor ki: “Sen şu gün çekeceksin, sen öbür gün sökeceksin.” Bunlar takip ediliyor, pancarın özellikleri, kilosu, kotası takip ediliyor. O yüzden bir regülasyon koyup... Türkiye’nin bir florası var, onun da aslında haritası var, orada olmayabilir ama akademisyenlerimiz anlatacaktır. Bir lavanta furyası başlıyor, herkes “Hadi lavantadan Nevin zengin oldu.” diyor, ben de başlıyorum lavanta ekiyorum ama o benim işim değil. O yüzden müşteriyi önce bulmamız lazım. Yani firmaları şuraya dizeceğiz “Sen niye kardeşim Hindistan’dan getiriyorsun? Sen niye Çin’den alıyorsun, Vietnam’dan alıyorsun?”

BAŞKAN – Bir Çin heyetinden bahsettiler.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Çin heyetimiz gelecek, evet, 17-20 Haziran arasında Çin’den 42 kişi, tıbbi aromatik bitki ve baharat alıcısı Çin Hükümetinin ve Çin Büyükelçiliğinin akredite ettiği bir heyet gelecek Türkiye’ye.

BAŞKAN – Nerede olacak?

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – İşte, 17’sinde İstanbul’da toplantı olacak. Ondan sonra, bir açılış konuşması vesaire yapıldıktan sonra “B2B” görüşmelerle firmalarla bir araya getirilecek onlar.

BAŞKAN – İşte, orada nasıl biz faydalanabiliriz yani, onlarla nasıl...

REFİK ÖZEN (Bursa) – Komisyon olarak ağırlayalım mı onları, etkili olur mu?

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Burada mı?

REFİK ÖZEN (Bursa) – Burada.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Ama üç günleri var. Bizim hedefimiz daha çok onları üreticiyle karşılaştırmak.

Onu bir düşünelim İbrahim ağabeyciğim.

BAŞKAN – Onu bir çalışalım.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Dernek başkanı geldiğinde sizi ziyaret edelim.

BAŞKAN – Tamam. O önemli bence bizim için.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Biz de mi gidelim yani İstanbul’a?

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – İstanbul’da aslında sizlerin de olması önemli bir şey çünkü Çin’dir, İran’dır, bunlar erkten, güçten hoşlanan ülkeler.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Kim davet ediyor, sanayi odası mı?

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Yok, bunu dernek davet ediyor, Türk-Çin İş Geliştirme Derneği. Başkanı Afyonlu. Zaten Veysel Bey onları bana yönlendirmişti “Tıbbi bitki yapacaksınız İlksen’le görüşün.” diye.

BAŞKAN – Veysel Hocam da “Bir gün geleyim Komisyona sunum yapayım” dedi.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – O da yapsın çünkü onun da emeği çok.

Bu derneğin başkanı şu anda Çin’e mermer ve kiraz satıyor yani Çin’le ticareti olan bir insan.

BAŞKAN – İsmi neydi?

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – İhsan Beşer, bir iş adamı beyefendi.

BAŞKAN – Bir görüşelim onunla o zaman.

RECEP ŞEKER (Karaman) – Bire bir görüşmeden önce bizim Komisyonla görüşülse belki biraz daha...

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Önce bir İhsan Bey’le görüşmek daha iyi olabilir.

RECEP ŞEKER (Karaman) – İhsan Bey’le de önce, İstanbul’daki Çin’in görüşmelerinden önce bizim Komisyonun görüşmesi belki o bire bir görüşmeye takviye mahiyetinde farklı bir katkımız olabilir.

REFİK ÖZEN (Bursa) – Pazarlamada katkımız olabilir.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Olabilir. Yani çünkü bu insanlar hani güçten hoşlanıyorlar, onların türkek yapıları var, Meclis olması... Biz mesela Büyükelçilikten sorduk onları, teyit ettik. Bir sürü firma geldi, 42’ye düşürüldü. Mesela adam “120 bin ton kimyon alacağım.” diyor. Öyle bir şeyse Türkiye’ye hep kimyon ek bitsin.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Köşeyi döner Türkiye vallahi, 120 bin ton...

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Ama biz ona şunu vadedeceğiz: Senin kalifikasyonların neyse ona göre biz size kimyon ekeceğiz. Yani onun etken madde oranları, istemediği madde oranları da var. Bazı maddeleri de istemiyor; mesela keton istemiyor, ağır metal istemiyor, olmaması lazım. Bunlar baharatta önemli olan şeyler. Tıbbi bitkide mesela alfa linelol, alfa pinen diye bir şeyin yüzde 60 ve üzeri olması lazım. Mesela bizim Bursa’da Uludağ çiçeği var, sarı, sinarin oranı en yüksek Bursa’da ve o şu anda onkolojide kullanılan ilaçlarda kullanılıyor.

BAŞKAN – O zaman biz mutlaka bu başkanla görüşelim.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Önceki çalışmaların bize verilmesi uygun olur. Bakın, bir sürü aşamalar katedilmiş, hiçbiri bizde yok.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Bir de sıfırdan başlanacak Komisyon olarak ama yapılmış bir sürü çalışma var. 2007’den beri buradayız.

BAŞKAN – Biz özellikle isteyelim, tüm Komisyon üyelerine getirsinler. Bununla ilgili dokümanlar, ne varsa Bakanlığa söyleyelim, getirsinler gelirken.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Mesela ben dün Kuru Hastanesinde Eczacılık Bayramı dolayısıyla bir sunum yaptım aromatik bitkilerle ilgili falan. İnsanların buna çok meyili var, çok fazla bilmiyorlar ama insanlar kötü başlarsa biz onu toplayamayız, böyle merdiven altına dökmememiz lazım. O yüzden Meclisin önemi çok yüksek. “Yapma kardeşim, bekle, şunu yapalım, bunu yapalım. İşte, Karaman onu yapsın.” Yani Karaman’ın bir rengi olsun, Karaman’ın bir kokusu olsun. Niye herkes Isparta, lavanta, gül? Tamam, o kadarını yap, girme başka bir şeye. Mersin’in mesela sitrik asidi yüksek, limon yapabilir ama başka bir şeye girmeyecek. Yani o zaman Marsilya’daki modeli oturtabiliriz.

BAŞKAN – Hatta daha da ilerleyip havza bazında yapmak lazım.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Tabii.

BAŞKAN – Yani bırak şehri de, havza bazında yapmak lazım.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Ama önce müşteriye bulacağız İbrahim ağabey, öbür türlü olmuyor.

BAŞKAN – Siz gelmeden ben söyledim zaten, bizim Aksekillilerin bir sözü var “Malına değil, pazarına güven.” deriz.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Aynen.

BAŞKAN – “Pazar yoksa malın hiç anlamı yok.” diyor yani.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Şimdi, ben gittim, Dodurga’da çok güzel bir sera kurduk biz, fide yetiştirici seraları. İnşallah Çorum’a gittiğimizde götürürüz. Valilik, Hitit Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesiyle, o kadar, 3,5 trilyon para aldık ve çok güzel seramız var, şimdi yetiştiriliyor. Ben de gittim, anlatıyorum, kadınları topladık. “İşte, şöyle yapacağız, böyle yapacağız, siz çalışacaksınız.” falan. Herkes alkışlıyor “Yaşa, en büyük vekil bizim vekil.” Tamam. Sonra “Sorusu olan var mı?” dedim, teyzenin biri el kaldırdı, diyor ki: “Benim oğlumu belediyede işe koyar mısın?” Ya, ben sana ne için geldim yani? Bu fikri çok iyi yönetmemiz lazım, bu da bizim işimiz çünkü hepimiz yani çoğumuz taşra vekili.

BAŞKAN – Hayır, Ankara Vekilimiz var yani.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Servet ağabey...

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Benim de senden alacağım bilgiler var, çiftliğim var İncek’te, 200 tane hayvanım var, koyunlar...

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Hayvancılıktan anlamam, ben otçuyum.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Ama o sera olayı benim için önemli.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Bir de şuna engel olmamız lazım İbrahim ağabey, Sayın Başkanım: Herkes sera kurmasın. Devletin çok güzel laboratuvarları var, herkes laboratuvar açmasın. Mesela Çorum fideciliği yapsın.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Benimki hobi, para için değil.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Yok yok ama siz mesela fideyi...

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Siz mesela geldiğinizde taze meyve yiyeceksiniz.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – O sera ayrı, bizim bu dediğimiz sera fide yetiştiriciliğinde mikroklimalı, suyu ayarlı vesaire. A firması diyor ki: “Bana bir nane yap, öyle bir nane olsun ki ketonu şöyle olsun, alfa pineni bu olsun, şu, bu...” diye bize bir şey çiziyor mu rapor, onu ben hazırlamak üzere, o özelliği yapan Ormanın çok güzel laboratuvarları var, Tarım Bakanlığının yetiştirme sahaları var, Ege Tarımsal var, BATEM var Antalya’da, Konya’da var. Bizim hepsini bir

araya getirip çalıştırmamız lazım. Yani kimse oturup o köyün, işte, Ege Tarımsalda, şevketibostanın başında bir amca oturmasın mühendisim diye, o amca orada onu çalışsın. Yani bizim Meclis olarak görevimizin bu olması lazım. Yoksa hiç kurmayalım, kapatalım çünkü çok çalışıldı. Yani ben çok toplantı yaptım. Müşteri bulmamız lazım önce. Müşteriye de diyeceksin ki: “Kardeşim, ben devletim. Standardize, sürdürülebilir ürün işi benim. Ben bunu düzenleyeceğim ama sen de gidip oradan kaçak köçek, 3 lira ucuz diye Çin’den almayacaksın.” Senin Bağdat bilmem nereden almayacak, birazcık onlar da elini taşın altına koyacak. Bir sene hepimiz sıkışacağız, ondan sonra yüz yıl sıkışıyoruz.

BAŞKAN – İşte, o darboğazlar neyse, onları, yani yaptırımımız neyse biz burada Meclis olarak...

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – İşte, yaptırımımız bu olacak. Orada kamu personeline, gelenlere diyeceğiz ki: “Senin yetkin ne?” Ben bilmiyorum mesela, bir Tarım Bakanlığı nereye kadar yetkilidir. Bence çok yetkilidir çünkü ilçe tarıma kadar elemanları var, hepsini sahaya salacak. Alıcı firma eğer yerli bitki almıyorsa onun vergi oranını yükselttireceğiz, Maliye Bakanına söyleyeceğiz.

BAŞKAN – Onları bulalım işte.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – İthal ürün kullanıyorsa Bağdat Baharat senin karabiberin piyasaya pahalı girecek, yerli karabiber aldıysa onun daha ucuza girecek ya da ilaç firması yerli tıbbi bitki almışsa ona ödül verecek. Uyduruyorum, KDV indirimidir, SSK bilmem kaçıdır, kadın çalıştırıyorsa indirim. Yani bizim özendirici bir model çıkarmamız lazım, bir Meclis modelinin, partilerüstü kurulmuş bir Komisyonun bir modelinin olması gerekiyor. Aslında uzun dönemde firmalar da rahatlayacak. Şimdi mesela Ena Farma Bactobils’ini çekememiş, on beş yirmi gündür yok satıyorsunuz çünkü gümrükten çekemiyor. Ama sen burada üret kardeşim. Devlet mesela, Tarım Bakanlığı laboratuvarlarını bilabedel kullandırıyor, sadece kullandığımız solvan karşılığında... Mesela, ben bitkiyi yetiştirdim, Tarım Bakanlığının il, ilçe laboratuvarına gidip “Benim analizimi yapar mısın?” diyebilmeliyim. Bu hakkını çiftçiye de öğretmemiz lazım. Bakanlığın personeline ya da kimsenin hakkına girmeyeyim ama inisiyatifte de bırakıp “Yok ya, yapmıyoruz, git başka yere yaptır.” dedirtmemeliyiz. Benim hakkım kardeşim, yapacaksın. Ama bunu demesi için adamın satacağından emin olması lazım. “Bu malım iyi.” dedirtirecek ki gelince firma satın alacak. Yani o, onun adamı olsun artık, bağlı olsun, kimseye dolanmasın. Gül suyu yapıp elinde çanta çanta gül suyu satmasın. “Aydın 17’sinde şu firma gelecek, gül suyumu şu tona alacak.”ı bilmesi lazım. Yani buranın en büyük gücünü bütün erki ona kullanmamız lazım. Hocalar da insin sahaya, akademisyenler... Bu biyolojik çeşitliliğin araştırmasını yaptık Çorum’da, köylerde, ben İrem’i, bölüm başkanı, profesör, kendi arkadaşım, hem de öğrencimi Çorum’da köy köy gezdirdim. Yani insin akademisyenlerimiz.

BAŞKAN – Bunları bir çalışalım biz.

LÜTFİYE İLKSEN CERİTOĞLU KURT – Çalışalım, müşterileri de bulalım, onları da çağıralım.

Ama çok şey yapıldığı için herkesin bir farkındalığı var, sıfırdan başlamayacak Meclis. Yani herkes bir şeyler biliyor ama doğru bir... Şehrini iyi bilsin. Lavanta ekildi diye haldır huldur her yere lavanta ekilmesin. Mesela, bu L’Occitane Provence fabrika kurdu.

BAŞKAN – Evet arkadaşlar, çok teşekkür ediyoruz.

Kapanma Saati: 16.10